

А ПАСИЕВ

РИМСКО СУДСКО ПРАВО

I

Димитар Апасиев

**РИМСКО СУДСКО ПРАВО
КНИГА ПРВА**

Наслов:**РИМСКО СУДСКО ПРАВО – КНИГА ПРВА**

ПРАВОСУДНИОТ СИСТЕМ ВО ВРЕМЕТО НА КРАЛСТВОТО

Слика на корица:*Le Serment des Horaces* – Jacques-Louis David, 1784 (Musée du Louvre, Paris)**Автор:**

доц. д-р Димитар Апасиев

Рецензент:

проф. д-р Војо Беловски

Дизајн на корица:

Крсте Шупев

Технички уредник:

Димитар Апасиев

Издавач:

MAGNA CARTA

Едиција:

Правна романистика

Печатница:

„Европа 92“

Тираж:

100 примероци

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

347.96/.97(37)

АПАСИЕВ, Димитар

Римско судско право. Кн. 1, Правосудниот систем во времето на
Кралството / Димитар Апасиев. - Велес : Magna carta, 2016. - 117
стр. : илустр. ; 21 см. - (Едиција Правна романистика)

Biographia: стр. 115-116. - Фусноти кон текстот. - Index Rerum. -

Bibliographia: стр. 103-114

ISBN 978-9989-2727-1-4

а) Правосудство - Рим б) Римско право

COBISS.MK-ID 100348938

Димитар Апасиев

РИМСКО СУДСКО ПРАВО
КНИГА ПРВА

ПРАВОСУДНИОТ СИСТЕМ
ВО ВРЕМЕТО НА КРАЛСТВОТО

Скопје
2016

СОДРЖИНА

<i>Praefatio</i>	7
<i>Praelectio</i> – Римското процесно право	9

КНИГА I СУДОВИТЕ ВО КРАЛСТВОТО (VIII – VI ВЕК ПР.Н.Е.)

ГЛАВА ПРВА: ПРИВАТНИ СУДОВИ – СЕМЕЈНО ПРАВОСУДСТВО

I. АГНАТСКИ СУДОВИ – ДОМАШНО [КУЌНО] СУДСТВО	25
II. КОГНАТСКИ СУДОВИ – ФАМИЛИЈАРНО [РОДНИНСКО] СУДСТВО	31
1. СУДЕЊЕ НА ЖЕНАТА	32
2. СУДЕЊЕ НА ДЕЦАТА	37

ГЛАВА ВТОРА: ЈАВНИ СУДОВИ – ДРЖАВНО ПРАВОСУДСТВО

I. ИНОКОСНИ СУДОВИ	46
1. РЕКСОТ – Врховен судија	46
а) Изворно кралско правосудство	46
б) Делегирано кралско правосудство	53
2. ИНТЕРРЕКСОТ – Вонреден судија	59
3. ПОНТИФЕКСОТ – Верски судија	63
II. ЗБОРНИ СУДОВИ	67
4. КОЛЕГИИТЕ – Религиски судови	67
а) Понтифицискиот колегиум	68
б) Аугурскиот колегиум	71
в) Харуспицискиот колегиум	74
г) Фецијалниот колегиум	76
5. КУРИИТЕ – Демократски судови	78
6. СЕНАТОТ – Аристократски суд	85

<i>Index</i>	91
<i>Bibliographia</i>	103
<i>Biographia</i>	115

PRAEFATIO

Оваа моја прва книга по *Римско судско право* е наменета, првенствено, за студентите од прва година на правните факултети во Република Македонија, коишто овој предмет го слушаат како задолжителен во првиот или во вториот семестар од студиите. Истата може да им послужи и на постдипломците или на докторантите од подпрограмата „Римско право“, во рамки на Институтот за правно-историски науки.

Таа е плод на научноистражувачката работа за време на моите докторски студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Државниот универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, како и при подготовката на мојата докторска дисертација. Имено, римското право, во суштина, беше процесно право, па ценам дека ваквото претставување на организацијата на инокосните и колегијалните органи кои ја вршеа кривичната јурисдикција во древниот Рим, ќе биде интересно четиво за „младината желна за изучување на законите“ (*cupidae legum iuventuti*), која за прв пат се среќава со оваа мошне значајна материја од доменот на правната романистика.

Искрено се надевам дека ваквиот систематизиран приказ на правосудниот систем на Римјаните од најстариот период на нивниот државно-правен развој – кој, барем во македонски прилики, е пионерски обид за ваков тематски правно-историски пристап, ќе им даде на студентите по право доволен увид во начинот на првичното правораздавање и примитивниот концепт за правда кој постоел кај античките народи, а на подобрите од нив ќе им послужи за понатамошни продлабочени истражувања на оваа мошне значајна материја.

*А п а с и е в
јануари 2016*

Големата Мајка Природа не создава крстосници. Тие, како појава, се неприродни. Дел се од човековата комплексност. Реките не течат на неколку страни. Дури и да се разделат некаде – сепак, на крајот, се слеваат во едно Исто. А човекот создава крстопати по кои ни самиот не може да избега да оди. Ретки се патиштата кои водат до Едно нешто. Во историјата, познати се само едни такви. Оние до Рим!

КНИГА I

СУДОВИТЕ ВО КРАЛСТВОТО
(VIII – VI ВЕК ПР.Н.Е.)

ГЛАВА ПРВА

ПРИВАТНИ СУДОВИ
СЕМЕЈНО ПРАВОСУДСТВО

ГЛАВА ВТОРА

ЈАВНИ СУДОВИ
ДРЖАВНО ПРАВОСУДСТВО

INDEX

INDEX PERSONARUM

РЕГИСТАР НА ЛИЧНИ ИМИЊА¹²⁷

А

Август Октавијан: 11, 33, 70, 78.

Б

Бујуклиќ Жика: 88.

В

Валентинијан I: 39.

Вергилиј: 27.

Веста: 72.

Вулкан: 71.

Г

Гај: 13.

Гроциус Хуго: 5.

Д

Дијана: 41.

Дионисиј Халикарниски: 28, 35,
37, 55, 58, 61–62, 84, 86.

Ј

Јанус: 57, 70.

Јеринг Рудолф: 9.

Јунона: 57.

Јупитер: 51, 71.

Јустинијан I: 12, 31.

К

Кант Имануел: 10.

Каракала Антониј: 36.

Квирин: 71, 80.

Клаудиј: 76.

Константин Велики: 41.

Корунканиј Тибериј: 65.

Л

Ливиј Тит: 9, 41, 48, 50, 53, 56,
61, 74, 77–78, 81, 83, 87–89.

М

Маленица Антун: 12, 35.

Марс: 71.

Марциј Анк: 49, 77.

Момзен Теодор: 40.

Монтескје Шарл-Луј: 35, 38, 55,
62, 90.

Н

Нибур: 14.

О

Огулниј Квинт: 68.

П

Папириј Секст: 84.

Плутарх: 34, 41, 61, 71.

---

¹²⁷ Регистарот е правен по азбучен ред на презимињата на лицата кои се среќаваат во книгата. Бројот што следи ја означува *страницата* на која тие личности се споменати.

Помпилиј Нума: 27, 65–66, 70–71, 83.

Помпониј Секст: 24, 45, 79, 84.

Приск Тарквиниј: 49–52, 88–89.

Р

Реа Силвија: 72.

Рем: 72.

Ромул: 12, 34–35, 37–38, 41, 45, 61, 71–72, 79–80, 82, 84, 86–88.

С

Север Александар: 36.

Север Септимиј: 36.

Сервиј Хонорат: 27.

Спурин: 76.

Сула: 74, 82.

Т

Тагес: 75.

Танаквила: 51.

Тарквиниј Охол: 52–54, 57–58, 84, 89.

Тархон: 75.

Тациј Тит: 40, 55.

Тацит Корнелиј: 76.

Теодосиј I Велики: 72.

Тулиј Сервиј: 40–41, 50–52, 58, 80, 84–85, 89.

Тулија: 41–42.

У

Улпијан Домициј: 36.

Ф

Фест Секст: 40.

Флавиј Гнеј: 83.

Флора: 71.

Фуфетиј Метиј: 48–49.

Х

Хердониј Турн: 53–54.

Хорациј Публиј: 56–57.

Хостилиј Тул: 48, 56, 77.

Христос Исус: 12, 45, 73, 77.

Ц

Цезар: 70, 74, 76.

Церера: 35, 71.

Цицерон: 29, 74, 89.

Ш

Швајцер Алберт: 10.

INDEX RERUM

АЗБУЧЕН ПРЕДМЕТЕН РЕГИСТАР

А

агнати: 27.
агнатско семејство: 25.
агнатско сродство: 25.
агнатски судови: 25.
агрименсори: 59–60.
Ајкви: 77.
Алба Лонга: 48–49.
арбитражна постапка: 58.
арбитри: 58.
аристократски суд: 86.
архаично право: 12.
архајски период: 47.
атентат: 49.
Аугури: 74.
аугурска вештина: 73.
Аугурски колегиум: 72.
ауспиции: 62, 73.

Б

барани знаци: 73
благородници: 67.
бракови без манус: 33.
бракови со манус: 32.
братски собранија: 79.

В

ваканција на престолот: 62.
Вејани: 48.
велепредавство: 53–54, 56–57.
верски судија: 64.
Верона: 14.
Весталки: 65, 70, 72.
вештаци: 60.
Виш харуспициј: 76.
виши фламини: 71.

воена демократија: 45.
вонреден судија: 60.
врховен командант: 48.
Врховен свештеник: 64–66, 70.

Г

генерална делегација: 55.
геодети: 60.
градски чувар: 87.
граѓански судења/парници: 53, 85.
граници: 60.

Д

Девици-Весталки: 65, 70, 72.
декурии: 61, 86.
делегирано кралско
правосудство: 55.
деловна способност: 33.
Дигести: 23–24, 30, 36.
дијархија: 55.
дипломати: 78.
домашен (куќен) суд: 25–27, 38.
домесциона постапка: 27, 38.
домицил: 64.
држава: 9–11.
државен удар: 52.
дуовири / дуумвири: 56.

Е

ЕКвикули: 77.
Есквилинско брдо: 41.
Етрурија: 75.
Етрурска династија: 27.
Етрурски пророци: 75.
Етрурци: 47, 75.

Ж

жалба: 56.
жрепка: 64.
жртви-покајници: 57.
жртвување (човечки жртви): 40.

З

заговор: 53.
Закон на XII таблици: 23, 29.
зборни судови: 68.
здруженија (свештенички): 67.
земјомер: 60.
знаци: 73.

И

изворно кралско
    правосудство: 47.
издршка: 39.
изложување: 28–29, 38.
инвеститура: 47.
инокосни судови: 47.
инскрипција: 27.
Институции (Гај): 13–14.
Институции (Јустинијан): 14.
инсули: 59.
Италија: 61.

Ј

јавни деликти: 55, 84.
јавни судови: 45.
јавно право: 14, 61, 74.
Јупитеров свештеник: 67.
јуриспруденти: 13–14.
јуснатурализам: 15.

К

казна: 10.
казнено право: 11.
казуистички закони: 84.
Калатски комиции: 66, 70.
Капитол: 57.

кастигација: 39.
Квирити: 56.
Киприева улица: 41.
класично право: 13.
когнати: 31, 35.
когнатски судови: 25, 31.
когнатско семејство: 31.
когнатско сродство: 25, 31.
Кодекс (Јустинијан): 30.
колегии: 68.
колегиуми: 68.
комиции: 24, 27, 47, 51, 62, 64, 66,
70–71, 79–80, 84.

Комициум: 81–82.

конзорциум: 25.
конзулар: 63.
конзули: 57, 63, 67.
конзули-суфекти: 63.
кооптација: 68.
Крал: 45, 47, 56, 62.
Крал-свештеник: 67, 70, 81, 83.
кралоубиство: 51.
Кралска палата: 50.
Кралски закони: 23, 38, 84.
кралско правосудство: 47.
Кралство: 12, 18, 62, 81, 88, 90.
кривична постапка: 16.

Курес: 55.

кури: 61, 79, 82.

Куријати: 56.

Куријатски комиции: 24, 27, 47, 62,
66, 71, 79–80, 84.

куријатски ликтор: 81.

курион: 80.

куќен (домашен) суд: 25–27, 38.

Л

Латини: 53.

Латински собор: 54.

Лаурентјани: 55.

леса: 54.
ликтор: 50.
лимитација: 59.
лично право: 32.

М

магистрати / магистратури: 88.
материјално право: 10.
меѓи: 60.
меѓувластие: 62.
меѓународни договори: 78.
меѓународно јавно право: 77.
минорити: 89.
монарх: 90.
монструм: 28–29.
монтиран судски процес: 53.

Н

народни собранија: 27.
небарани знаци: 73.
неморал: 34, 36.
непишано право: 23.
несудски денови: 83.
нижи фламини: 71.
Нова курија: 82.
Новели (Јустинијан): 30.

О

обичаи: 23.
обредни форми: 76.
омеѓување: 59.
организационо процесно
право: 17.

П

Падова: 61.
Палатин: 82.
Папиријанова книга: 24.
парници: 53, 85.
Патавиј: 61.
патриции: 81, 87–88.
Пенати: 42.

персонално-статусен принцип: 64
плебејци: 65, 67, 69, 74, 88.
погреб: 52.
Понтифекс: 64–66, 69.
Понтификати/понтифиции: 65, 69.
Понтифициски колегиум: 69.
посвојување: 25, 86.
посткласично право: 13.
правда: 12.
правен позитивизам: 13.
правичност/справедливост: 10, 15.
право на изложување: 28–29, 38.
празнични денови: 83.
првородена ќерка: 38.
„преки судења“: 52.
преткласично право: 12.
претор: 60.
преторијанци: 36.
претрес: 53.
приватни судови: 23.
принцепс: 87.
Принципат: 59, 76, 85.
природно право: 13, 15.
проституција: 34.
процесно право: 9–10, 14, 17.
Пунски војни: 59.

Р

ратификација: 90.
религиски повреди: 65.
религиски санкции: 65.
религиски судови: 68.
Република: 11–12.
Рим: 23.
Римско право: 12.
род: 26.
роднинско судство: 31.
родосквернавање: 37.

С

Сабињани: 55.
Сабињанки: 79.
Сакердотски комиции: 64.
сакрално правосудство: 45, 47,
64, 85.
Света улица: 65.
свети граници: 78.
свештеници: 66.
свештеници-војнообјавувачи:
77.
свештеници-мостоградители:
69.
свештеници-толкувачи: 72.
свештенички братства: 68.
свештенички здруженија: 67.
свештенички колегиуми: 68.
семејни (фамилијарни)
спорови: 25, 86.
Сенат: 55, 62, 67, 75, 85-87, 90-91.
сенатор-сукцесор: 63.
сенатори: 62, 87, 89.
сенатори од повисок ред: 89.
сенатори од понизок ред: 89.
сестроубиство: 56.
Сибилски книги: 57.
слободни занимања: 60.
собири на мажите: 80.
Совет на роднини: 38.
Совет на старци: 86.
совладетел: 51.
соседски суд: 28.
специјална делегација: 58.
справедливост: 10, 15.
средновековно право: 11.
Старата говорница: 82.
Старата курија: 82.
старателство: 25, 33.
старешина на семејството: 26,
33, 37.
старовековно право: 11.

Субликиски мост: 69.
судење на децата: 37.
судење на жената: 32.
судија-поединец: 58.
судски денови: 83.

Т

Тегески книги: 75.
таткоубиство: 41-42.
татко на семејството: 26, 33, 37.
триби: 64.
трибуни: 57.
Трибутски комиции: 51, 64, 71, 84.
тужби: 9, 13, 14, 58.
туторство: 25, 33.

У

„Улица на злосторствата“: 41.
Урбијска улица: 41.

Ф

фамилијарни злодела: 40.
фамилијарни спорови: 25, 86.
фамилијарно судство: 31.
феликули: 59.
Фецијали: 77.
фецијално право: 77.
Фиденци: 48.
физичко казнување: 39.
Фламини: 70-71, 75.
Форум: 41, 65, 81-82.
Фратриски комисији: 79.
Фурии: 42.

Х

Храмот на Веста: 72.
Храмот на Јупитер: 57.
Харуспиции: 75-76.
Харуспициски колегиум: 75.
хонорар: 60.

Ц

цензорска забелешка: 39.
 Центуријатски комиции: 51, 84.
 Црн Камен: 82.

Ш

шеф на семејството: 26, 33, 37.

АБЕЦЕДЕН ПРЕДМЕТЕН РЕГИСТАР

А

Ab Urbe condita: 9, 41, 61.
 abdicatio: 74.
 actio in factum: 60.
 adrogatio: 86.
 adsignatio: 60.
 Aedes Vestae: 72.
 aequitas: 15.
 ager: 59.
 agnates: 27.
 agrarii: 59.
 agrimensores: 59.
 alieni iuris: 31–33.
 anticum consortium: 25.
 Antiquitates Romanorum: 28.
 apex: 75.
 apparitores: 67.
 arbitres: 58.
 arbitrium: 59.
 arca: 68.
 ars liberales: 60.
 assessor: 36.
 Augures: 72.
 auguria imperativa: 73.
 auguria oblativa: 73.
 auspicia: 73.
 auspicia vitiata: 74.

В

bellum iniustum: 78.
 bellum iustum: 77.
 bona adventicia: 31.
 boni et aequi: 59.

С

capacitas: 33.
 castigatio: 39.
 causa: 10.
 centuriatio: 60.
 civitas: 12, 25, 79.
 cognates: 31, 35.
 collegia sacerdotum: 68.
 colonisatio: 60.
 Comitia callata: 66.
 Comitia curiata: 79.
 Comitia tributa sacerdotum: 64.
 Comitium: 81.
 communio sacrorum: 40.
 confarreatio: 71.
 Consilium propinquorum: 39.
 consortium: 25.
 consul suffectus: 63.
 consules: 63.
 contra auspicia facta: 74.
 controversiae: 60.
 conventio: 58.
 conventio in manum: 32.
 cooptatio: 68.
 crimina: 55.
 criminal procedure: 17.
 cura: 79.
 Curia novae: 82.
 Curia veteres: 82.
 curiae: 79–80.
 curio: 80.
 curio maximus: 81.
 custos urbis: 87.

D

De l'ésprit des lois: 38.
De legibus: 29.
decem primi: 86.
decuriae: 61, 86.
decuriae apparitorum: 61.
decuriae iudicium: 61.
decuriae lictorum: 61.
decuriae senatus: 61.
delicta publica: 55.
detestatio sacrorum: 86.
dies fasti: 83.
dies nefasti: 83.
Digesta: 27.
disciplina auguria: 73.
disciplina Etrusca: 75.
doctor iuris: 65.
domicilium: 64.
dominica potestas: 27.
dominium: 26.
domus: 26.
Domus publica: 65.
Domus regis sacrorum: 65.
dos: 33.
duoviri: 57.
duoviri perduellionis: 57.
duumviri: 56–57.

E

ekklesiasterion: 82.
Enchiridion: 24.
expiatio: 65.
extra: 76.
extra pomerium: 81.

F

familia: 25.
familia pecuniaque: 26.
familia rustica: 26, 31.
familia urbana: 31, 39.
felicula: 59.

Fetiales: 77.
filia primogena: 38.
filiae loco: 33.
fines: 60.
flagellum: 39.
flamen curialis: 72, 81.
Flamen Dialis: 67, 71.
flamen maioris: 71.
Flamen Martialis: 71.
flamen minoris: 70.
Flamen Quirinalis: 71.
Flamines: 70.
foedus: 78.
Forum Romanum: 82.
fratres: 68.
fulgura: 76.
fustis: 39.

G

gens: 26.
gentes: 80.
groma: 60.
gromatici: 59.

H

Haruspex maximus: 76.
Haruspices: 75.
haruspicina: 75.
hominem immorale: 40.
honorarium: 60.

I

ignis inextinctus: 72.
imperium regium: 63.
inauguratio: 68.
incestum: 37.
individua: 25.
infamia: 39.
Institutiones: 23.
insulae: 59.

interregnum: 61, 63, 90.
interrex: 60, 62.
intra pomerium: 81.
iudex unus: 58.
iudicia privata: 11.
iudicia publica: 11.
iudicium domesticum: 38.
iurisdictio: 83.
lus: 23.
ius actio: 14.
ius auctoritatis: 14.
ius fetiale: 77.
ius inter gentes: 77.
ius liberorum: 30, 33.
ius naturale: 15.
ius non scriptum: 23.
ius Papirianum: 24, 84.
ius publicum: 14, 61, 74.
ius quod ad actiones pertinet: 9,
14.
ius quod ad personas pertinet:
32.
ius respondendi: 14.
ius Romanum / Ius Romanorum:
12.
ius sacrorum: 67.
ius vitae ac necis: 38.
Iustitia: 12.

J
judicial law: 17.

L
Lapis niger: 82.
leges curiatae: 23, 84.
Leges Regiae: 23, 84.
lenocinium: 34.
Lex citationis: 14.
lex curiata de imperio: 84.
lex de bello iudicando: 84.
lex de imperio: 47.

Lex XII tabularum: 23.
Lex Iulia: 11, 33.
Lex Ogulnia: 65, 68, 74.
Lex Papia Poppaea: 33.
Libri augurales: 73.
Libri Sybillini: 57.
Libri Tagetici: 75.
lictor curiatis / lictores curiatici: 81.
lictores: 50.
limes: 60.
linea collateralis: 31.
linea recta: 31.
lituus: 74.
Luceres: 87.
lustratio: 48.

M
maiores: 89.
maiuscule: 14.
malum sacrificium: 40.
manus: 26, 31–32.
matrimonium cum manu: 32.
matrimonium iustum: 29, 32.
matrimonium sine manu: 33.
mensores: 59.
minorse: 89.
monstra: 30.
mores graviores: 36.
mores maiores: 23.
mos: 23.

N
nobiles: 67, 89.
nota censoria: 39.

O
obnuntiatio: 74.
ostenta: 30, 76.

P

pagus: 64.
 parricidium: 41.
 pastores: 50.
 patrum auctoritas: 90.
 pater familias: 26, 29, 31, 33, 37–39.

pater gentes: 87.
 Pater patratus: 77.
 patres: 87–88.
 patria potestas: 26, 29, 56.
 peculium: 31.
 Penates Dii: 42.
 perduellio: 53, 57.
 periti: 60.
 pomerium: 78.
 pompa funebris: 52.
 pons Sublicius: 69.
 Pontifex maximus: 64–65, 70–71, 81.

Pontifices: 69.
 populus [Romanus]: 45, 79.
 portenta: 30.
 potestas: 26, 32.
 potestas regia: 63.
 praefectus praetorio: 36.
 princeps senatus: 87.
 prodigia: 30.
 proprietas: 27.
 provocatio [ad populum]: 56, 85.

R

Ramnes: 87.
 Regia: 51, 65.
 Regnum: 24.
 remedium: 9.
 repetitio auspicioꝝ: 74.
 res immobiles: 59.
 rex: 45, 47.
 Rex sacrorum: 67, 70, 81.
 rights: 13.

ritus graecus: 57.
 Roma Quadrata: 60.
 Rostra vetera: 82.

S

S.P.Q.R.: 82.
 sacerdotes: 66–67.
 sacra: 64.
 sacra familiaria: 40.
 sacra gentilicia: 40.
 sacra privata: 40.
 sacrificium: 34, 40.
 scribae pontificis: 70.
 senatores: 87.
 Senatus: 86.
 senex: 86.
 seniores: 87.
 servi publici: 67.
 sexagenarius: 87.
 signa: 73.
 societas fratrum: 25.
 sodales: 68.
 spolia opima: 78.
 sui iuris: 26, 33.
 superficies: 59.
 supplicationes: 40–41.

T

testamentum callatis comitiis: 86.
 thelos: 10.
 Tigillum sororis: 57.
 Tities: 87.
 tollere liberum: 29.
 tribuni aerarii: 64.
 tribus: 64, 79.
 tributum: 64.
 tubilustrum: 66.
 tutela legitima: 33.

U

usurpatio trinocitii: 33.

V

Vestales: 72.

vestibulum curiae: 82.

veteres: 89.

Via Sacra: 65.

vir bonus: 59.

Virgines Vestales: 72.

Virgo Vestali maxima: 72.

BIBLIOGRAPHIA

СЕЛЕКТИРАНА БИБЛИОГРАФИЈА

НА ЦИТИРАНА И КОНСУЛТИРАНА ЛИТЕРАТУРА¹²⁸

• Класични и средновековни дела

*Cicero, M[arcus] T[ulius]. *The fragmentary speeches* [J. W. Crawford – ed.]. American Philological Association & Oxford University Press, 1994.

The Civil Law: Including the Twelve Tables, the Institutes of Gaius, the Rules of Ulpian, the Opinions of Paulus, the Enactments of Justinian, and the Constitutions (Hardcover). Lawbook Exchange Ltd., 2001.

Corpus Iuris Civilis – Novellae (Editio Stereotypa, Volumen tertium, Berolini, 1845).

Flavije, Josif. *Judejski rat*. Beograd: 1967.

Gai. *Institutionum Comentariorum*.

Graecus Codex Vaticanus (Caroli Vercellone Sodalitis Bernaitae & Iosephi Cozza Monachi Basiliani – ed.).

Institutiones Iustinianae. Recognovit Theodorus Mommsen, Retractavit Paulus [Krueger – ed.]. Berolini: MCMLIV (1954).

Livius, Titus. *Ab urbe condita*. (I & II).

Plutarh. *Usporedni životopisi*. (Knjiga III). Zagreb: August Cesarec, 1988.

Tacit, Kornelije. *Anali* (preveo: L. Crepajac). Beograd: 1970.

Ulpijan. *Knjiga Regula* (Ulpiani – Regularum Liber Singularis). Biblioteka „Latina et Graeca“, Knjiga XI. Zagreb: VPA, 1987.

---

¹²⁸ Користената научна и стручна литература (*Index librorum*) е неведена според три критериуми: (а) основен е **тематскиот** критериум [*Класични извори и средновековни дела & Книги*]; (б) „помошни критериуми“ се **лингвистичкиот**, при што соодветно се опфатени *абecedната* [латински, англиски, германски, француски, италијански и хрватски јазик] и *азбучната библиографија* [македонски, српски, бугарски и руски јазик], кои се одделени со симболот *; и **хронолошкиот** – според годината на издавање на цитираното издание, почнувајќи од најстарото.

- *Августин, Аврелиј. *За државата Божја – De Civitate Dei* [Кн. VI–X]. (Превод од латински: Љубинка Басотова). Библиотека „Идеи“. Скопје: Култура, 2008.
- Апулеј, Лукиј [Мадаврански]. *Златното магаре или Метаморфози*. (Превод од латински, предговор и белешки: Весна Димовска – Јањатова). Библиотека „Меридијани“. Скопје: Култура, 2003.
- Вергилиј, Публиј Марон. *Ајнеида*. Скопје: Култура (Библиотека „Меридијани“), 1999.
- Дигесты Юстиниана (DIGESTA IVSTINIANA) – Том II / Volumen Secundum* (Книги V-XI / Libri V-XI). Ответственный редактор: Л.Л. Кофанов. [Група уредници и преведувачи]. Москва: Центр изучения Римского права - Centrum Iuris Romani Investigandi, Юридический Факультет - Facultas Iuridica, Московский Государственный Университет им. „М.В. Ломоносова“ - Publica Universitas Studiorum Moscoviae “Lomonosov”; Российская Академия Наук - Academia Scientiarum Russiae; Институт всеобщей истории - Institutum Historiae Universalis; “Статут” & Золотая колекция “Консультант Плюс”, 2002.
- Институции Юстиниана* (Перевод: Д. Расснера). Москва: Институт всеобщей истории; Российская Академия Наук; Юридический Факультет, Московский Государственный Университет им. „М.В. Ломоносова“; Центр изучения Римского права & Издательство „Зерцало“, 1998.
- Кар, Тит Лукретиј. *За природата на нештата*. (Библиотека „Меридијани“). Скопје: Култура, 2006.
- Кикерон, Марк Тулиј. *Говори против Катилина*. (Превод од латински: Љубинка Басотова). Скопје: Метафорум, 1994.
- – –. *Философски расправи*. [За крајностите на доброто и злото + Тускулански расправи]. (Превод од латински: Љубинка Басотова. Поговор: Кирил Темков). Скопје: Издавачки центар „Три“, 2003.
- – –. *Избрани писма*. (Превод од латински, белешки и коментари: Светлана Кочовска. Предговор: Војислав Саракински). Скопје: ИЦ „Три“, 2014.

Ливиј, Тит. *Од основањето на градот Рим* – Книги I и II. (Превод, предговор и белешки: Весна Калпаковска). Скопје & Мелбурн: Книгоиздателство „Матица Македонска“, 2000.

Плутарх. *Славни ликови Антикe I и II – Избор из Упоредних животописа*. (Библиотека „Античка књижевност“). Нови Сад: Матица Српска, 1990.

Прокопиј [Кесариски]. *Тајната историја*. (Превод: Виолета Костеска-Петреска). Библиотека „Строго доверливо“ - независни изданија. Скопје: ТНИД Гурѓа, 2007.

Светониј, Гај Транквил. *Дванаесетте римски цареви*. (Превод од латински и белешки: Весна Димовска - Јањатова и Војислав Саракински). Библиотека „Меридијани“. Скопје: Култура, 2001.

Сенека, Лукиј Анај [Помладиот]. *За гневот – De ira*. (Превод од латински и коментари: Биљана Чалоска – Караевска). Поредица „Монади“. Скопје: Магор, 2003.

Такит, Публиј Корнелиј. *Германија + Агрикола*. (Превод, предговор и белешки: Весна Димовска – Јањатова и Војислав Чанчаревиќ). Библиотека „Класика“. Скопје: Култура, 1999.

– – –. *Анали* (Превод од латински и поговор: Љубинка Басотова; Предговор: Војислав Саракински). Библиотека „Сфинга“. Скопје: Три, 2005.

Цицерон, Марк Тулиј. *Закони*. Београд: Плато, 2002.

• Книги

*Abdy, J. T. & B. Walker. *The Institutes of Justinian*. Cambridge: Cambridge University Press, 1876.

Alföldi, A. *The Conversion of Constantine and Pagan Rome*. Oxford: E. T. Oxford, 1948.

Baron, I. *Institucije Rimskoga prava*. Zagreb: K.N. Bibliografski Zavod D.D., 1925.

Bart, Jean. *Histoire du droit privé, De la chute de l'Empire romain au XIX siècle*. Paris: Montchrestien, 1998.

- Bauman, Richard A. *Human Rights of Ancient Rome*. London and New York: Routledge Publisher, 2003.
- Blagojević, Borislav T. *Građanski postupak u Rimskom pravu* (III izdanje). Beograd: Univerzitet u Beogradu i Naučna knjiga, 1960.
- Boras, M. i L. Margetic. *Rimsko pravo*. (Biblioteka „Udzbenici i skripta“). Zagreb: PFZ, 1980.
- Borkowski, Andrew & Paul du Plessis. *Textbook on Roman Law* (3rd edition). Oxford: Oxford University Press, [First ed. 1994 and Second ed. 1997], 2005.
- Brown, Peter. *The World of Late Antiquity*. London: 1997.
- Brunt, P. A. *Roman Imperial Themes*. Oxford: Oxford University Press, 1990.
- Buckland, W. W. *Textbook of Roman Law* (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press, 1963.
- Burns, R. P. *A Theory of the Trail*. Princeton: Princeton University Press, 1999.
- Cairns, J. W., P. J. Plesis. *Beyond Dogmatic – Law and Society in the Roman World* (vol. III). Edinburg: Edinburg University Press, 2006.
- Cameron, Averil: *The Later Roman Empire*. London: 1993.
- Collingwood, R. G. *The Idea of History*. Oxford: 1946.
- Danilović, Jelena i Obrad Stanojević. *Tekstovi iz Rimskog parva*. Beograd: Pravni fakultet u Beogradu, 1993.
- Davis, W. C. *The Influence of Wealth in Imperial Rome – Political Corruption and High Finance* (especially under the Later Republic). Sine loco, sine anno.
- Eisner, Bertold i Marijan Horvat. *Rimsko pravo*. Zagreb: Nakladni zavod Hrvatske, 1948.
- Esmein, A. *A History of the Continental Criminal Procedure – with special reference to France*. [The Continental Legal History Series - translated by John Simpson]. Boston: Little, Brown, and Company (& Association of American Law Schools), 1913.

- Fantham, Elaine. *The Roman World of Cicero's 'De Oratore'*. Oxford and New York: Oxford University Press, 2004.
- Ferrero, G. *Characters and Events of the Roman History from Caesar to Nero*. New York: 1909.
- Frend, W. H. C. *Martyrdom and Persecution in the Early Church*. Oxford (Blackwell): 1965.
- Frier, W. Bruce. *A Casebook on the Roman Law of Delict* (Classical Resources Series / American Philological Associati - Paperback). 1989.
- Garofalo, Luigi. *Secretà e repressione criminale in Roma Arcaica*. (Estratto – ed.). Napoli: Jovene Editore, 2013.
- Gibbon, Edward. *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire* – in eight volume (vol. V). Oxford and London: Oxford English Classics, 1827.
- Gibbon, E. & W. Smith. *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire* (vol. V). London: 1862.
- Hadley, J. *Introduction in Roman Law*. New York: 1902.
- Harries, Jill. *Law and Empire in the Late Antiquity*. Cambridge University Press, 2004.
- Haskell, H. D. *New Deal in Old Rome – How Government in Ancient World Triet to Deal with Modern Problem*. New York: 1947.
- Horvat, Marijan. *Rimsko pravo – II dio* (Drugo izdanje). Zagreb: Školska knjiga, 1954.
- Jeanes, G. E. *Life and Letters of Marcus Tullius Cicero*. London: Macmillan Co., 1880.
- Jolowicz, H. F. & B[arry] Nicholas. *A Historical Introduction to the Study of Roman Law* (3rd ed. - Paperback). 1972.
- Jovanović, Mila. *Komentar starog rimskog Ius civile (Knjiga prva: Leges Regiae)*. Niš: Centar za publikacije Pravnog fakulteta u Nišu, 2002.
- – –. *Komentar starog rimskog Ius civile (Knjiga druga: Lex XII tabularum I-VI)*. Niš: Centar za publikacije Pravnog fakulteta u Nišu, 2007.
- Kennedy, G. A. *A New History of Classical Rhetoric*. Princeton, 1963.

- Kunkel, W. *An Introduction to Roman Legal and Constitutional History*. 1966.
- Kurtović, Šefko. *Opća historija države i prava – II knjiga*. Zagreb: Narodne novine, 1989.
- Lee, R. W. *The Elements of Roman Law* (4rd ed.). 1956.
- Lisičar, Petar. *Grci i Rimjani*. Zagreb: Školska knjiga, 1971.
- Metzger, Ernest (ed.). *A Companion to Justinian's Institutes*. 1998.
- Mommsen, Theodor. *Römisches Strafrecht*. Akademische Druck – u. Verlagsanstalt, 1955.
- Monteskje, [Šarl-Luj]. *O duhu zakona – Tom I*. (Preveo i prilozima opremio: Aljoša Mimica. Predgovor: Aljoša Mimica i Veljko Vujačić). Edicija „Libertas“. Beograd: Zavod za izdavačku delatnost „Filip Višnjić“, 1989.
- Mousourakis, George. *A Legal History of Rome*. London & New York: Routledge publisher, 2007.
- Moyle, J. B. *The Institutes of Justinian*. Oxford: Oxford Clarendon Press, 1889 [Reprint: New Jersey: The Lawbook Exchange, Union, 2002].
- Nicholas, Barry. *An Introduction to Roman Law*. Clarendon Law Series. Oxford: Oxford University Press, 1962 [Hardback], 1975 [Paperback].
- O'Connell, Robert L. *The Ghosts of Cannae – Hannibal and the Darkest Hour of the Roman Republic* [Audio-book read by: Alan Sklar]. Tantor Media & Random House Publishing Group & Findaway World LLC (www.playaway.com - Army Library Program), 2010.
- Polojac, Milena. *Praktikum za Rimsko pravo (Tekstovi i slučajevi rimskih pravnika iz obligacionog prava)*. Drugo izmenjeno i dopunjeno izdanje. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu & Javno preduzeće "Službeni glasnik", 2009.
- Poste, E. *Institutes of Roman Law by Gaius*. Oxford: 1904.
- Puhan, Ivo. *Krivični postupak u Rimskom pravu* (separat iz knjige „Građanski postupak u rimskom pravu“). Beograd: Naučna knjiga, 1955.
- Robinson, O[ivia] F. *Criminal Law of Ancient Rome* (Paperback).

- Romac, Ante. *Izvori rimskog prava – Latinski tekstovi s prijevodom.* („Pravna biblioteka - Manualia universitatis studiorum zagrebiensis“). Zagreb: Informator, 1973.
- Ruiz, V. Arangio. *Istituzioni di Diritto Romano.* Napoli: Casa Editrice Dott., Eugenio Jovene, 1952.
- Sandars, T. C. *The Institutes of Justinian.* London: Longmans, Green and Co., 1922.
- Scherer, M. R. *Marvels of Ancient Rome.* New York – London: 1956.
- Sherman, C. P. *Roman Law in the Modern World.* USA: New Haven Law Book, 1922.
- Spinoza, [Baruh]. *Teološko politički traktat.* [Prev. dr. Branko B. Gavela]. Beograd: Kultura, 1957.
- Stein, P. *Roman Law in European History.* Cambridge University Press, 1999 [2004].
- Tadić, Ljubomir. *Filozofija prava.* Zagreb: Naprijed, 1983.
- Tellegen – Couperus O. *A Short History of Roman Law.* London & New York: Routledge Publisher, 2003.
- Tomkins, F. & W. Lemon. *Commentaries of the Roman Law.* London: 1869.
- Vincenti, Lorenzo. *Cezar.* (Biblioteka „Osvajači“). Zagreb: IP Alfa, 1976.
- Von Bar, K. Ludvig. *A History of the Continental Criminal Procedure.* Boston: 1916.
- Walton, F. R. *Historical Introduction of the Roman Law.* Edinburg: 1920.
- Winstedt, E. O. *Cicero Letters to Atticus* (vol. II). London.
- Wolf, H. J. *An Historical Introduction of Roman Law.* Oklahoma: Oklahoma University Press, 1951.
- Yakobson, A. *Elections and Electioneering in Rome – A Study in the Political System of the Late Republic.* Franz Steiner Verlag, 1999.
- Zimmerman, Reinhard. *Roman Law, Contemporary Law, European Law, The Civilian Tradition Today.* Oxford: Oxford University Press, 1999. [Clarendon Law Lectures – Hardcover, 2001].

Šarac, Mirela i Zdravko Lučić. *Rimsko privatno pravo*. Sarajevo: Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2006.

*Аврамовић, Сима. *Rhetorike Techne – Вештина беседништва и јавни наступ*. (Едиција „Реторика“). Београд: Правни факултет Универзитета у Београду и ЈП Службени гласник, 2008.

Актон, Лорд. *Историја на слободата*. (Превод од англиски јазик: Драган Јакимовски). Библиотека „ЛОГОΣ“. Скопје: Слово, 2001.

Блекхо, Х. Џ., Маврис Кренстон, Паул Фолкис, С. Х. Хук, Х. Г. Џаџ, Џ. М. С. Лори, Доналд Г. Мек Реи, Ентони Квинтон и Ниниан Смарт. *Растежот на идеите*. (Библиотека „Идеи“). Скопје: Култура, 1995.

Бордман, Џ., Џ. Грифин и О. Мари. *Оксфордска историја на Римскиот свет*. 1999.

Вајс, Алберт и Љубица Кандиќ. *Општа историја државе и права*. Београд: Савремена администрација, 1971.

Вотсон, Алан. *Правни Транспланти – Приступ упоредном праву*. (Прев. Силва Митровић). Београд: Правни факултет Универзитета у Београду – Институт за упоредно право, 2000.

Георгиевски, Стефан. *Граѓанско процесно право – Том I*. Скопје: Авторско издание, 2000.

Графский, В.Г., Н.М. Золотухина, Л.С. Мамут, В.С. Нерсисянц и Л.Р. Сюкияйнен. *История политических и правовых учений*. (Учебник для вузов – 2-е изд., стереотип; „Юриспруденция“). Москва: Издательская группа НОРМА – ИНФРА ◉М, 2001.

Дел Векио, Ђорџо. *Право, правда и држава*. (Превели са италијанског: Мидраг Т. Ристић и Ђорџе Тасић). Библиотека „Епистеме“ 2. Београд: ПЛАТΩ, 1998.

Денио, Елизабет. *Рим, од град-држава до Царство – Институции и политички живот*. (Превод од француски: Марија Станковска) Библиотека „Меридијани“. Скопје: Култура, 2006.

Дјаков, В. Н. и С. К. Ковалев. *Историја на Стариот свет* (Книга прва и Книга втора). Скопје: Универзитет во Скопје, 1980.

- Енгелс, Фридрих и Карл Маркс. *Светото семејство или Критика на критичката критика – против Бруно Бауер и компанија*. (Превеле од германски: Драгица Старделова и Георги Старделов). Едиција „Марксизам“. Скопје: Комунист, 1987.
- Живановиќ, Тома. *Систем синтетичке правне филозофије – Синтетичка филозофија права I*. Едиција „Класици југословенског права“ – Кн. 14/1. Београд: Новинско-издавачка установа „Службени лист СРЈ“, 1997.
- Иљин, А[ндрей]. В[итальевич]. и С[ветлана]. А[лексеевна]. Морозова. *Из историји права*. Ед. “Правоведение для школьников” (10–11). Санкт-Петербург: Издательство ‘Специальная Литература’, 1994.
- Камбовски, Владо. *Казнено право – Општ дел*. Штип: „2^{ри} Август С“, 2006.
- . *Судско право*. Скопје: „2^{ри} Август С“, 2010.
- Келзен, Ханс. *Главни проблеми теорије државног права – развијени из учења о правном пропису*. (Превео: Данило Н. Баста). Библиотека „Плејада“. Београд & Подгорица: ЈП Службени лист СРЈ, ЦИД, 2001.
- Колингвуд, Робин Џ[орџ]. *Идејата за историјата*. (Прев. од англиски: Драган Јакимовски). Библиотека „Идеи“. Скопје: Култура, 1997.
- Кофанова, Л. Л. и Н. А. Чаплыгиной. *Религија и община в Древне Риме*. Москва: Российская Ассоциация Антиковедов & Российская Академия Наук – Институт всеобщей истории, 1994.
- Левелен, Тед Ч. *Политичка антропологија – Вовед*. (Прев. Димитар Симоновски). Скопје: Табернакул, 2009.
- Мартисевич И. Д., С. В. Јушков и Н. П. Дмитриевскиј. *Општа историја државе и права – II део (Феудализам)*. Београд: Издавачко предузеће Народне Републике Србије „Научна Књига“, 1950.
- Машкин, Николај Александрович. *Историја на Стариот Рим*. Библиотека „Универзум“. Скопје: Зумпрес, 1995.

- Мирковић, Мирослава. *Римска држава под краљевима и у доба Републике (753 – 27. пре Хр.): Историја и институције*. Београд: Досије, 2002.
- Митевски, Витомир. *Античка епика – Хелада и Рим*. Скопје: Матица Македонска, 2001.
- Мишулин, А. В. *Историја на Стариот свет*. Скопје: Силсонс, Сine appo.
- Николас, Бери. *Вовед во Римско право* – со предговор, ревидирана биографија и речник на латински поими од Ернест Мецгер. (Превод од англиски: Наташа Алексовска, Рената Георгиевска и Билјана Митовска). Скопје: Просветно дело АД, 2009.
- Николић, Драган. *Фрагменти правне историја* (прво и друго издање). Ниш: 1995 [1997].
- Новицкий, И[ван] Б[орисович]. *Основы Римского гражданского права – Лекции (Учебник для вузов)*. Москва: Московский Государственный Университет имени М. В. Ломоносова – Юридический Факультет & Издательство "Зерцало", 2000.
- Новицкий, И[ван] Б[орисович], И.С. Перетерский, В.А. Краснокутский, И.С. Розенталь и Е.А. Флейшиц. *Римское частное право (Учебник)*. Москва: Юриспруденция, 1999.
- Поленак – Аќимовска, Мирјана. *Римското право и развојот на правото на сопственост*. Скопје: Студентски збор, 1990.
- Поленак – Аќимовска, Мирјана и Владо Бучковски. *Избор на текстови од римското право* (II издание). Скопје: Правен факултет „Јустинијан Први“ – УКИМ, 2000 [IV изд. – 2008].
- Поповска, Билјана. *Историја на правото – I*. Штип: „2^{ри} Август С“, 2005.
- Пухан, Иво. *Римско право I*. Скопје: Универзитет во Скопје, 1960.
- – –. *Римско право II*. Скопје: Универзитет во Скопје, 1961.
- – –. *Римско право*. (III изменето и дополнето издание). Превод од српскохрватски: Слободанка Стерјоска. Скопје: Универзитет „Кирил и Методиј“, 1973.

- Пухан, Иво и Мирјана Поленак – Аќимовска. *Римско право (основен учебник)*. Скопје: Универзитет „Кирил и Методиј“, 1991 [II издание, 1996] [III издание, 2001]..
- – -. *Римско право* (IV издание). Скопје: Правен факултет „Јустинијан Први“ – УКИМ, 2008.
- – -. *Римское право*. Москва: МГУ Ломоносов, „Зерцало“, 1999.
- Пухан, Иво, Мирјана Поленак-Аќимовска, Владо Бучковски и Гоце Наумовски. *Римско право*. Скопје: УКИМ, Правен факултет „Јустинијан Први“, 2014.
- Радбрух, Густав. *Филозофија на правото*. Превод од германски и предговор: Ѓорѓи Марјановиќ. Скопје: Правен факултет „Јустинијан Први“, 2008.
- Ритер, Л. Арнтс. *Пандекте или данашње Римско право*. Београд: 1898.
- Станоевич, Обрад. *Римское право*. Москва: Россијскаја Академија Правосудија, 2006.
- Тушар, Жан [во соработка со: Луј Боден, Пјер Жанен, Жорж Лаво и Жан Сиринели]. *Историја на политичките идеи – Том I (од почетокот и XVIII век до денес)*. [Превод од француски: Елена Ангелова]. Едиција: „Преведување на 1000 стручни и научни книги и учебници“. Скопје: Арс Ламина ДОО, 2011.
- Фолк, Клаус. *Казнено-процесно право – Основен курс*. (Превод од германски: Билјана Размоска). Едиција: „Превод на 500 стручни и научни книги и учебници“. Скопје: Арс Ламина, 2013.
- Фон Јеринг, Рудолф. *Циљ у праву*. (Превео са њемачког: Бранимир Живојиновиќ). Библиотека „Плејада“. Подгорица: ЦИД, 1998.
- Харден, Доналд. *Феничаните*. Превод од англиски: Вера Чаповска. Скопје: Мисла, 1992.
- Хвостов, В. М. *Система римского права*. Москва: Спарк, 1996.
- Цимерман, Рајнхард. *Облигационо право – Римски основи на граѓанската традиција*. Превод од англиски: Елена Витанова. Скопје: Просветно дело АД, 2009.

- Чавошки, Коста. *Увод у право I – Основни појмови и државни облици*. Београд, 1994.
- Чолов, Румен. *Цена и сопственост при древно-римската покупо-продажба*. Софија: Наука и изкуство, 1986.
- Шаркиќ, С. и Антун Маленица. *Правне теорије и институције Антике* (Том 1). Едиција: „Universitas studiorum – Neoplantensis“. Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, Правни факултет Нови Сад, 1994.
- Шкариќ-Мурџева, Олга. *Ненасилна трансформација на конфликти*. Скопје: УКИМ, Филозофски факултет, Балкански центар за мир & Институт за психологија, 2007.
- Шкариќ, Светомир и Ѓорге Иванов. *Политички теории – Антика*. Скопје: УКИМ, Правен факултет „Јустинијан Први“ (Политички студии), 2006.
- – –. *Политички теории – Среден век*. Скопје: Култура, 2012.
- Шкариќ, Светомир и Гордана Силјановска – Давкова. *Уставно право*. Скопје: Правен факултет „Јустинијан Први“, 2007.
- Шредер, Фридрих-Кристијан. *Основи на правото – Казнено процесно право*. (Превод од германски: Арс студио). Едиција: „Превод на 500 стручни и научни книги“. Скопје: АрсЛамина, 2010.
- Шукарова, Ана. *Јустинијана Прима*. Скопје: Институт за национална историја & Матица Македонска, 1994.

BIOGRAPHIA

Димитар Апасиев е роден на 22 септември 1983 година во тогашен Титов Велес, Социјалистичка Федеративна Република Југославија. Дипломирал (2009), магистрирал (2010) и докторирал (2015) на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при најстариот Државен универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, отсек правни студии – потпрограма Римско право. Неговата магистерска теза носи наслов „Јавно-правни институти на римското право реципирани во денешните правни системи“; а докторската дисертација „IUDICIA PUBLICA – Римското кривично процесно право (со посебен осврт на правосудниот систем во времето на Републиката)“.

Тој е единствениот студент во историјата на Правниот факултет при скопскиот УКИМ со постигнат континуиран просечен успех на прв, втор и трет циклус на студии 10.00, без ниту еден препологан испит. Носител е на наградите: *Златен Цицерон* – како двократен апсолутен победник на традиционалните Ораторски вечери „Иво Пухан“; *Плакета Јустисија* за најдобар постигнат успех на правни студии – како првенец на повеќе генерации; jubилејната Деветоноемвриска *Награда проф. д-р Ѓорѓи Шоптрајанов* за најдобар студент на Општина Велес и др.

Пет години работел како демонстратор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје; три години бил соработник т.е. помлад асистент на Правниот факултет при Државниот универзитет „Гоце Делчев“ – Штип; една година бил асистент-докторант, а моментно (2016) е биран во наставно-научното звање *доцент* на Правниот факултет при УГД.

Бил на студиски престој на најдобриот руски Државен универзитет „Ломоносов“ (Москва); а бил *стипендист* на European Public Law Center – Kikones Programme (една година),

потоа на Фондацијата за талентирани студенти „Коле Неделковски“ (две години), како и на Министерството за образование и наука на РМ (четири години).

Член е на повеќе работни тела, комисии, мрежи, стручни платформи и бази на податоци – со креирани „акаунти“ и професионални *open access* профили.

Има учествувано на преку стотина научни расправи, *симпозиуми*, стручни собири, конференции, средби, смотри, семинари, летни и зимски школи, кампови, промоции, обуки, презентации, трибини, панел-дискусии, тркалезни маси и јавни дебати од различни области на правото – во земјата и странство (Русија, Турција, Грција, Бугарија, Хрватска, Србија).

Негов научен интерес првенствено е *правната романистика* и правно-историските, правно-филозофските, воведно-теориските и јавно-правните науки, како и други сродни јуристички дисциплини.

Досега има објавено седум книги и монографии, во коавторство со видни наши професори и академици; како и над десетина статии – односно, научни и стручни трудови, поглавја, прикази на книги, истражувачки студии и есеи.

Има преведено повеќе стручни текстови за разни општествени теми од познати теоретичари – и тоа од англиски, руски, бугарски и српско-хрватски јазик.

Бил правен консултант на неколку организации и граѓански здруженија, а негови ставови и коментари во форма на писма, колумни, изјави и интервјуа се објавени во скоро сите македонски печатени и електронски медиуми.

Контакт: dimitar.apasiev@ugd.edu.mk
<http://www.ugd.academia.edu/DimitarApasiev>

